

SADREDDİN'İN DÂSİTÂN-I GEYİK ADLI MESNEVİSİ

Hatice TÖREN*

Sadreddin's "Dâsîtan-ı Geyik"

Abstract: "Dâsîtan-ı Geyik" one of the 14th century Anatolian fields texts. It written by Sadreddin and it's characteristic is religious and epic. It has 95 verse. In this work is given the text with transcription alphabet and the grammatical index.

Key words: Old Anatolian Turkish, epic, index.

Süleymaniye Ktp., Hacı Mahmud E. bl., nr.4339, 54b-58a'da yer alan Dâsîtan-ı Geyik, Sadreddin tarafından mesnevi tarzında yazılmış dinî-destanî bir eserdir. 95 beyittir ve 'fâilâtün fâilâtün fâilün' vezniyle yazılmıştır. Destan "Mucizât-ı Nebeviyye" türündedir. Eser, halk tipi mesnevilerin tertip düzenine uygundur, Tanrı'yı zikirle başlayıp salavat dileğiyle biter.¹

Destandan önce bir dua bölümü vardır. "(54a/1) Diñ imdi şıdkıla fâtiḥâ okuñ şavâbın vire ma'būd-ı ilāhuñ. (2) Okuyanı yazanı diñleyenî raḥmetiñle yarlıgağıl ya ğanı (3) Tamām oldı bu arada bu kelām vir şalavât Muştafâ'ya ve's-selām" şeklinde başlayan ve Kunût duası ile devam eden bu bölüm, "(13) Du'ā dilemek tā'at kabûlîyüçün, Ḥazret-i Resûlu'llahuñ (54b/1) pāk-i münevver, mutahhar, mücellā, müctebî rûḥıyüçün, nefisden, hevādan, (2) şeytāndan dilümüzi küfür kelimeden, tamu 'azābından ve kabir (3) 'azābından kıyāmet heybetinden ḥalāş idüp cennet (4) makāmın müyesser kıla.

* Yrd. Doç. Dr. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

¹ Çelebioğlu, Amil *Türk Edebiyatında Mesnevi (XV. yy.'a kadar)*, Kitabevi, İstanbul 1999, s.81

Bākilerimiz selāmetiyiçün, cemī' geçmiş (5) ehl-i imān rūhiyiçün, Hāk sübhāne ve ta'ālā ğarka-i ğarīk (6) rahmet kılıvirmekligiyiçün; def'-i belā, redd-i kazā için; (7) ahır nefesde dilimüzi kelime-i tevhīdi geñez idivirmekligiyiçün, (8) du'ādan unutmaya diyenler için, du'āya muhtāc olan (9) cānlar için ve du'ā işmarlayanlar için, evvelīn ve ahīrīn (10) kaffe ehl-i imān ervāhiyiçün, (11) Allah rızāsıyiçün el-fātiḥā. (12) Temmet" şeklinde klasik bir dua ile sona erer ve bir besmele ile "Dâsītân-ı Geyik" başlar.

14. yüzyıl mesnevileri arasında, müellifi bilinen eserler bölümünde eseri zikreden Amil Çelebioğlu destanın geniş bir özetini vermiştir: "Hz. Peygamber, mescidde sahabeye vaaz ve nasihatta bulunurken kırk atlı gelir, atlarından inerek hışımla mescide girerler. 'Bizim putlarımıza batıl diyen Muhammed kim?' diye sorar ve 'Bir daha böyle söylemesin!' tehdidinde bulunurlar. Bunun üzerine Hz. Ömer ve Ali, kâfirlere hadlerini bildirmek isterlerse de Hz. Peygamber sabırlı olmalarını buyurur.

Kâfirlere beylerini sorar, oturmalarını ister. Reddederler, 'Eğer yalan söylemiyorsan bize peygamberliğini ayan et.' derler. Hz. Peygamber, atında bağlanmış bir geyik görmüştür. Geyiğin çözülüp peygamberliğe onun şahadet etmesini teklif eder. Kâfirler geyiği güçlkle yakaladıklarını, aldatılmak istemediklerini söyleyerek razı olmazlarsa da geyik kaçtığı takdirde mukabilinde Hz. Muhammed'in kendini va'detmesi üzerine hayvanın bağlarını çözerler.

Geyik Hakk'ın izniyle dile gelir. Kardeşini aramak için Çin'den Mekke'ye kadar yürüdüğünü, bu arada yavruladığını ve bu kâfirlerin kendisini avladığını anlatır. Hz. Peygamberden yavrularını emzirip geri dönmek için ruhsat diler.

Kâfirler geyik gelmediği takdirde Hz. Peygambere kasdetmek şartıyla geyiği salar. Geyik dağ, tepe demeden yavrularına kavuşabilmek, sözünde durabilmek için kanlı yaşlar akıtarak koşar. Yavrularını emzirir hemen geri döner. Fakat bir ara kâfir beyi bir adamını gönderip geyiğin yolu üzerinde tuzak kurduğunu için zavallı hayvan bu tuzağa yakalanmıştır. Geyik, Hz. Peygamber bana kefil oldu diye vaktinde dönmemenin ıztırabı ile Cenab-ı Hakk'a iltica eder. Cebrail, geyiği tuzakla beraber Hz. Peygamber'in huzuruna getirir.

Durumu görüp utanan kâfirlerin kırkı da müslüman olur. Geyik de yavrularının yanına selametle döner.

Eser, müellifin nefsinin müslüman etmesi, nefesine uymaması nasihatları ve salavat dileğiyle sona ermektedir.²

“Nefsini eyle müslimân Şadre'ddîn / Kim olasın tamu odından emîn (58b/2)” beyitinde adını zikreden, eserin yazarı hakkında pek bilgi sahibi değiliz.

Türk kültüründe önemli motiflerden biri olan geyik, edebiyatımızda da geniş ölçüde yer almıştır. Kesikbaş, Güvercin, Ejderha, Hatun, Fâtıma destanları gibi Geyik destanı da halk arasında benimsenmiş ve mevlid kitaplarına ilave edilerek mevlidlerden sonra da okunmuştur. Bu sebeple pek çok nüshası vardır. Varaka ve Gülşah, Yusuf u Züleyha ve Veysel Karanî mesnevilerinin de bulunduğu kitapta yer alan ve 1836'da istinsah edildiği belirtilen bir “Destan-ı Geyik” mesnevisi Gıyasettin Aytaş tarafından yalnızca metin olarak verilmiştir.³ Ancak filolojik açıdan sağlam bir metin sayılamaz.

Bu çalışmada, edisyon kritik yapılmadan metin ve dizin verilmiştir. Ses bilgisi bakımından tarihî devre metinlerimize, özellikle halk tipi eserlerin imlâsı katkı sağlayacaktır. Bu sebeple metin okunuşunda harflerin hareke değerlerine bağlı kalınmış, kelimeler Eski Anadolu Türkçesi'nin klasik imlâ geleneğine uygun hâle getirilmemiştir:

eydir (ایدر 56a/1, 57a/11) – **eydür** (ایدر 58a/6, 55b/4, 55b/5, 55b/7, 55b/8, 55b/13, 57b/5, 56a/4, 56a/10, 57a/8, 57b/10, 57b/8, 58a/1, 58a/6)

nedir (ندر 55b/5), **açdır** (اچدر 57b/6); **birdür** (بردر 56b/2)

görelim (گورهلم 55b/5), **satalım** (ساتيلم 57a/11), **soralım** (سورالم 55b/5), **dutalum**

(دوتالوم 57a/11)

çezin (Ç.2. şahıs emir eki: چه زين 56a/8, 56a/4; چزين 56a/10), **gösteriñ** (گوستريك 55b/1), **idiñ** (ايديك 55b/5); **satuñ** (ساتاك 57a/8), **eydüñ** (ايدك 55b/3),

olmuş (اولمش 55b/12); **yatmışuz** (ياتمىشوز 56a/3), **dutmışuz** (دوتمىشوز 56a/3)

geyigîn (ilgi hali eki: گيگين 57a/10, 57b/3) – **geyigüñ** (گيگون 56a/5), **kâfiriñ** (كافريك 56a/1), **kişiniñ** (كيشينيك 57a/2); **cihânuñ** (جهانك 56b/1),

² Çelebioğlu, Amil *Türk Edebiyatında Mesnevi (XV. yy.'a kadar)*, Kitabevi, İstanbul 1999, s.81-82

³ Aytaş, Gıyasettin *Türk Kültür ve Edebiyatında Geyik Motifi ve “Haza Destan-ı Geyik”*, <http://www.hbektas.gazi.edu.tr/12Aytaş.htm>

idenleriün (ايدنلرک 58b/12); **benim** (بنيم 55b/13), **bizim** (بزم 55b/1), **senüñ** (سنك 57b/8), **sizüñ** (سزك 57b/5)

başım (باشيم 56b/7), **yanım** (يانم 56b/11), **kardaşım** (قرداشيم 56b/8); **yüregüm** (يورکم 57a/5)

nemüz (نه مز 57a/11); **geyigimiz** (گيگيمز 56a/9, 57a/12), **evimize** (اويمز 56a/2)

begiñiz (بگيگيز 55b/7); **dilegüñüz** (ديلاگوز 55b/7)

başladum (باشلادم 55a/3, 55a/4), **kaçamadım** (قچمادم 56b/12)

dut- (" د " ile 56a/10, 57a/11, 56a/3, 56a/5, 55a/13) – **tut-** (" ط " ile 56a/10, 58a/4, 57a/8)

ayruk (ايرق 56a/9); **eksik** (اكسيك 57a/11)

namāzıñ (belirtme eki: sağır kef ile نمازيك 55a/7)

gibi.⁴ Bu makalede metnimizde yer alan ikili yazım şekilleri veya klasik imlâ dışında yazılı şekillerden hareketle bir ses bilgisi denemesi yapılmadı; çünkü küçük bir eser olan Dāsītān-ı Geyik'teki örnekler bu konuda kesin kararlar vermeye yeterli değildir. Bununla beraber bu kullanışlar, devrin benzer nitelikli diğer eserleri ile birlikte değerlendirildiğinde konuya açıklık getirecek mahiyettedir. Harfler seslerin göstergeleri olduklarına göre, imlâda ortaya çıkan farklılıkların seslerdeki; kelimelerin, eklerin söylenişlerindeki değişimleri de karşıladıkları muhakkaktır.

[55a]

1. Dāsītān-ı Geyik

2. Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm

3. Yine başladum söze Allah diyü

Evvelinde fazl-ı bismi'llāh diyü

4. Başladum bir mu'cizat uş gül gibi

Şerh ideyim tapuña bülbül gibi

5. Diñle imdi bir 'acāyib hoş haber

Muştafā'dan ey şāhib-i hüner

⁴ Dizinde imlâ ile ilgili ikili kullanışlar tespit edilebilmektedir.

6. Ol ḥabîbu'l-lah Muḥammed Muḥtafâ
Dîn eri kendüsi hem pâk-i şafâ
7. Mescidinde bir gün ol dîn serveri
Ṭañ namâzîñ kıldı ol göñül eri
8. Oturdu söykenüp mihrâbına
Va'z u pend ideridi aşḥâbına
9. Ol Muḥammed kim aya beñzer yüzi
Yarın ol dileyesi Ḥak'dan bizi
10. Gör karşudan-ki kırk aṭlu gelür
Ḳuvvetile ḳatı heybetlü gelür
11. Ḳatırak mescide degin geldiler
Çünkü mescid ḳapusına irdiler
12. Muḥtafâ'nuñ andalığın bildiler
Ḳamusu atdan aşğa indiler
13. Girdiler mescide virdiler selâm
Şâf dutuban ḳarşu durdılar tamâm
- [55b]
1. Didiler kim gösteriñ Muḥammed'i
Ol-ki bizim dîne bâṭıldur didi
2. Kim ol kim puṭlara bâṭıl diye
Ḥalk içinde böyle da'vı eyleye
3. Eydüñ aña bu sözi söylemesün
- Söyler ise bu arada durmasun
4. 'Ömer eydür yâ Resül ben ṭarayım
Ṭurramıla cümlesini ḳırayım
5. Resül eydür şabr idiñ bir görelim
Nedir dilekleri bir şoralım
6. Ola kim ḥükmüme fermân olalar
Mu'cizât görüp müselmân olalar
7. Resül eydür ne-durur dilegüñüz
Gelsün ilerü otursun begiñiz
8. Anlar eydür gelüben oturmazuz
Dahı bir dem ḳarşuñuzda ṭurmazuz
9. Bize peygamberliğin eyle 'ayân
Ger yoğısa sözüñ içinde yalan
10. Eyderiken puṭlar anda mâcerâ
Baḳdı gördi ol Muḥammed ey yara
11. Bir geyik baḒlu anda ata
Gördi resül anı kıldı 'ibreta
12. Taşmayıla baḒlu ayaḒı başı
İllâ sel olmuş aḳar gözi yaşı
13. Resül eydür geyige söylesün
Benim peygamberliğim şerḥ
eylesün
- [56a]
1. Ol kâfiriñ begi işidicek anı

- Geldi eydir ne dimek olur ya'nı
 2. Bizi diler kendüzine döndüre
 Evimize dağı mahrüm göndüre
3. Kırk kişiyile avlayuban dutmuşuz
 Bir gice dağı yabanda yatmışuz
4. Resül eydür hele çezin siz anı
 Disün yiri gögi yaradanı
5. Çezdiler ol geyigüñ ayağını
 Berk dutuban boğazınuñ bağını
6. Bağlu yerden geyicegi aldılar
 Muştafâ'nuñ huzûrına geldiler
7. Didiler kim ne sözüñ var söylegil
 Peyğamberliğin bize şerh eylegil
8. Didî çezin boğazımı dağı hemân ...⁵
 İki gez segirdirse bir belek geçer
9. Çıkıcağ elden geyigimiz kim yiter
 Buña ayruğ kaçucağaz kim yiter
10. Resül eydür çezin sözüñ dutuñ
 Geyigüñüz çaça beni tutuñ
11. İşbu kavle rāzı olup üşdiler
 Geyicegin boğazımı çezdiler
12. Çün çezildi geldi geyik mağfile

- Hağ çalabuñ getürüp adın dile
 13. Hağ çalap dil virdi luftından aña
 Vir şalavât ne didi eydem saña

[56b]

1. Dir budur iki cihānuñ serveri
 Hağ çalabuñ sevgüli peygamberi
2. Tañrı birdür resülsın bî-gümān
 Yerde gökde işbu söz oldu 'ayān
3. Her ki bunda bu gün Hağ bildi seni
 Oddan āzād olısar yarın cāmı
4. Her ol bunda seni Hağ bilmedi
 Yarın ol tamu dibinde kaçınadı
5. Yedügi zağğum ola yeri cağım
 Yüzi kara ola içdügi hamım
6. Her ki senüñ hükmiñe fermān ola
 Yeri cennet yoldaşı rıdvān ola
7. Ben-dağı gönüllüyem yā Muştafā
 Bu kara başım dilim gördi cefā
8. Çin elinden gelmişidim ben garīb
 İsteridim kardeşim yavı kılıp
9. Geliben Mekke tağında kuzuladım
 İki kuzucuk toğurdum gizledim⁶

⁵ Beyitteki kafiye uyumsuzluğuna bakarak iki mısraın atlanmış olduğı anlaşılmaktadır.

⁶ Kafiyeleli kelimeler *kuzuladım* ve *gizledim* şeklinde harekelenmiştir. Okuyuş ilk mısra kafiyesine göre tercih edilmiştir.

10. İrken tırmışdum oğ otlayam
Girü gelem kızulara sütleym

11. Bu kâfirler geliben avladılar
Çevre alup dört yanım bağladılar

12. Kaçamadım bende yogıdı mecâl
Kardaşın yavı kılanda maḥâl

13. Kardaş olur kişeye kütlu tağ
Ölüm irsâl irgürür yürege tağ

[57a]

1. Kardaş yavı kılanda kişi n' olur
Kamulardan yalımı alçağ olur

2. Kişiniñ kardaşı yüregi yağıdur
Mâlî mülki bağçesi hem bağıdur

3. Şimdi irdi baña bir elem daḥı
N'eyleyim ol iki yavı daḥı

4. Dişleri bitmedi ot otlayalar
N'eyleyeler ol ıssız tağda bular

5. Yâ Resül baña pâyendân ol bu-gün
Yüregüm derdine dermân ol bu-gün

6. İrişeyim ol iki kızulara
Ḥâlimı ḥaber vireyim anlara

7. Çün işitti Muştafâ bu sözleri
Yaşıla töldi mübârek gözleri

8. Resül eydür kâfir sözüüm tutuñ
Geyigi baña bağışlañ ya şatuñ

9. Ya pâyendân olayım kıluñ kabül
Ger geyik gelmez ise dir ol Resül

10. Geyigin iki bahâsın alasın
Yahüd her ne-kim dilersiz kılasız

11. Anlar eydir nemüz eksik şatalım
İllâ pâyendân olursañ dutalum

12. Geyigimiz gelmez olurısa ya 'nî
Bellü bil-kim öldürürüz biz seni

13. Râzî oldu Resül ol-dem bildiler
Kavlı ikündiye degin kıldılar

[57b]

1. Geyigi ol-demde şalı virdiler
Çıkdı geyik derdile girdi yola

2. Vây aña kim kızulardan ayrıla
Yavuz oğdur uğramasun kimseye

3. Açar-ıdı geyigin gözi yaşı
Yel gibi geçer-idi tağ taş

4. Tağ taş dere depe dimez geçer
Yaş yerine gözlerinden kan şaçar

5. İrdi eydür iki körpe kızu
N'ite şorayım sizüñ ḥâliñüzü

6. Geliñüz ahır yüzüñüz göreyim
Karnıñuz açdır sizi emzüreyim	4. Geldiler tuzak kuruban gıtdiler
Ol geyicegi tuzaga tıtdılar
7. Ey körpe iki kızularum bilüñüz
Şimden-girü anasız qaldıñuz	5. Qaldı geyik tuzag içre ağlayu
Haq çalap buyruğına bel bağlayu
8. Bunlar eydür ana ne oldı cānuñ
Dilüñe gelmezdi bu söz senüñ	6. Eydür ey ālemüñ sırrın bilen
Qamunuñ hālını baqmadan gören
9. Ya ana ne geldi bu gün size
Didüğüñ yogıdı bu sözi bize	7. Qaldı geyik tuzag içre çağırur
Haq Ta'ālā Cebrā'ile buyurur
10. Geyik eydür kāfire tutulmuşam
Haq Resülüñi pāyendān virmişem	8. Eytidi tiz iriş geyigi getürdi
Haq Resülüñüñ katına yetürdi
11. İşbu sözi duyuban ağlaşdılar
Anaları boynunu yalaşdılar	9. Geldi geyik ortaya Allah deyü
Gör hālını yā Resülü'llah deyü
12. Didiler südüñ bize oldı harām
Degiresin Resüle bizden selām	10. 'Ayıplamañ siz benüm geç
geldüğüñ
Size ma'lümdur dahı ne olduğum
13. Qo bizi bu tağ içinde ölelim
Haqqa boyun virelüm bel
bağlayalum	11. Ol cühüdlar gördi geldügin
Muştafā katında 'özürlandığım
[58a]	12. Qırk kişi ol-dem müslümān oldılar
Resül öñinde İmāna geldiler
1. Geyik eydür ben giderem aradan
Siziñ ele alıñız ol yaradan	13. Yetmiş evidi bular qavmıla
Qamusı İmān getürdiler bile
2. İşbu sözi deyüben döndi girü
Diñle imdi Tañrı hükmin gel berü	[58b]
3. Ol kāfir begi adam viribidi
Varuñ yolında tuzak quruñ didi	1. Öylelik yola geyigi göndürdiler
Cühüdi haq dīne döndürdiler

2. Nefsini eyle müslimân Şadre'ddîn
Kim olasın tamu odından emîn
a.+dur (Karnîñuz açdır sizi
emzüreyim) 57b/6
3. Nefsiñe uyup kılırsañ 'işreti
'Aceb ola ger göresin cenneti
ağla-: ağlamak
a.-yu (Kaldı geyik tuzağ içre
ağlayu) 58a/5
4. Nefsiñe cezâ idenlerüñ yeri
Uçmağ olur içi toptolu hürî
ağlaş-: ağlaşmak, birlikte ağlamak
a.-dılar (İşbu sözi diyüben
ağlaşdılar) 57b/11
5. Hele bunda hatm olsun bu kelâm
Vir şalavât Muştafâ'ya ve'-selâm
âhır (Ar.): son, nihâyet
â. (Geliñüz ahır yüzüñüz göreyim)
57b/6
6. Oğuyanı yazanı diñleyeni
Rağmetiñle yarlıgağıl ya ganî
ağ-: akmak
a.-ar (İllâ sel olmuş ağar gözi yaşı)
55b/12

DİZİN

A

- adam (Ar. âdem): adam
a. (Ol kâfir begi adam viribidi)
58a/3
- anlar : bk. ol
- andın : bk. ol
- 'acâyib (Ar.): acayip
'a. (Diñle imdi bir 'acâyib hōş
haber) 55a/5
- 'aceb (Ar.): acaba
'a. ('Aceb ola ger göresin cenneti)
58b/3
- aç: yemek yeme ihtiyacında olan,
aç
- a.-ar (İllâ sel olmuş ağar gözi yaşı)
55b/12
- a.-aradı (Ağar-ıdı geyigin gözi yaşı)
57b/3
- al-: almak
a.-asın (Geyigin iki bahâsın alasın)
57a/10
- a.-dılar (Bağlu yerden geyicegi
aldılar) 56a/6
- a.-iñiz (Siziñ ele alıñız ol yaradan)
58a/1
- a.-up (Çevre alup dört yanım
bağladılar) 56b/11
- âlem (Ar.): âlem
â.+üñ (Eydür ey âlemüñ sırrın
bilen) 58a/6
- Allâh (Ar.): Allah

A. (Yine başladum söze Allah diyü)
55a/3, (Geldi geyik ortaya
Allah deyü) 58a/9

ana: anne

a. (Bunlar eydür ana ne oldı cānuñ)
57b/8

a. (Ya ana ne geldi bu gün size)
57b/9

a.+ları (Anaları boynunu yalaşdılar)
57b/11

anasız: anasız, annesiz

a.+sız (Şimden-girü anasız
kaldıñuz) 57b/7

andalık: orada olma; *krş.* ol

a. (andalığın) (Muştafā'nuñ
andalığın bildiler) 55a/12

alçaq: alçak, düşük

yalımı a.: itibarı düşük
(Kamulardan yalımı alçaq olur)
57a/1

ara: ara, arasında

a.+da (Tamām oldı bu arada bu
kelām) 54a/3. (Söyler ise bu
arada durmasun) 55b/3

a.+dan (Geyik eydür ben giderem
aradan) 58a/1

aşhāb (Ar.): arkadaşlar, dostlar,
yardımcılar

a.+ına (Va'z u pend ideridi
aşhābına) 55a/8

aşağa : aşağı, aşağıya

a. (Kamusı atdan aşağı indiler)
55a/12

at: at

a.+a (Bir geyik bağı anda ata)
55b/11

a.+dan (Kamusı atdan aşağı
indiler) 55a/12

aşlu: atlı

a. (Gör karşudan-ki kırk aşlu gelür)
55a/10

avla-: avlamak

a.-dılar (Bu kâfirler geliben
avladılar) 56b/11

a.-yuban (Kırk kişiyile avlayuban
dutmışuz) 56a/3

ay : ay

a.+a (Ol Muhammed kim aya
beñzer yüzi) 55a/9

'ayān (Ar.): Açık, âşikâr, belli

'a. (Bize peygamberlığın eyle
'ayān) 55b/9, (Yerde gökde işbu
söz oldı 'ayān) 56b/2

ayaq: ayak

a.+ı (ayağı) (Taşmayıla bağı ayağı
başı) 55b/12

a.+ını (ayağını) (Çezdiler ol
geyigüñ ayağını) 56a/5

'ayıpla-: ayıplamak

'a.-mañ ('Ayıplamañ siz benüm geç
geldüğüm) 58a/10

ayrıl-: ayrılmak

a.-a (Vāy aña kim kızulardan ayrıla) 57b/2

ayruk: artık

a. (Buña ayruk kaçıcağaz kim yiter) 56a/9

āzād (Far.): serbest, hür

ā. (Oddan āzād olısar yarın cānı) 56b/3

B

baña: *bk.* ben

bāğçe (Far.): ağaç ve çiçek dikili yer, bahçe

b.+si (Mālı mülki bağçesi hem bāğıdur) 57a/2

bağ: bağ, bağlayacak şey

b.+ını (Berk dutuban boğazınıñ bağını) 56a/5

bāğ (Far.): ağaç ve çiçek dikili yer, bahçe

b.+ıdur (Mālı mülki bağçesi hem bāğıdur) 57a/2

bağlu: bağlı, bağlanmış

b. (Bir geyik bağlu anda ata) 55b/11, (Taşmayıla bağlu ayağı başı) 55b/12, (Bağlu yerden geyicegi aldılar) 56a/6

bağışla-: bağışlamak

b.- ñ (Geyigi baña bağışlañ yā şatufñ) 57a/8

bağla-: bağlamak

b.-yu (Hak çalap buyruğına bel bağlayı) 58a/5

b.-dılar (Çevre alup dört yanım bağladılar) 56b/11

bel b.: güvenmek

b.-yalum (Hakka boyun virelüm bel bağlayalum) 57b/13

bahā (Far.): paha, değer

b.+sın (Geyigin iki bahāsın alasin) 57a/10

bağ-: bakmak

b.-dı (Bağdı gördi ol Muhammed ey yara) 55b/10

b.-madan (Kamunuñ hālını bağmadan gören) 58a/6

baña: bana; *bk.* ben

baş: baş, kafa

b.+ı (Taşmayıla bağlu ayağı başı) 55b/12

b.+ım (Bu kara başım dilim gördi cefā) 56b/7

başla-: başlamak

b.-dum (Yine başladum söze Allah diyü) 55a/3, (Başladum bir mu'cizāt uş gül gibi) 55a/4

bātıl (Ar.): bätıl

- b. (Kim ol kim pułlara bāııl diye) 55b/2
- b.+dur (Ol-ki bizim dīne bāııldur didi) 55b/1
- beg:** bey, baş
- b.+i (Ol kāfiriñ begi işidicek anı) 56a/1
- b.+iñiz (Gelsün ilerü otursun begiñiz) 55b/7
- bel:** bel
- b. **bağla-:** Birisinin kendisine yardımcı olacağına inanmak, güvenmek (Hakka boyun virelüm bel bağlayalum) 57b/13, (Hak çalap buyruğına bel bağlayu) 58a/5
- belek:** işaret, nişane, alâmet
- b. (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8
- bellü:** iyice
- b. (Bellü bil-kim öldürürüz biz seni) 57a/12
- ben:** Ben (teklik 1. şahıs zamiri)
- b. (‘Ömer eydür yā Resül ben turayım) 55b/4, (Çīn elinden gelmişidim ben ğarīb) 56b/8, (Geyik eydür ben giderem aradan) 58a/1, (Ben-dahı gönüllüyem yā Muştafā) 56b/7
- beni:** beni (“ben” şahıs zamirinin yönelme hali)
- b. (Geyigüñüz kaçā beni tutuñ) 56a/10
- benim:** benim (“ben” şahıs zamirinin ilgi hali) *krş.* **benüm**
- b. (Benim peygamberliğim şerh eylesün) 55b/13
- benüm:** benim (“ben” şahıs zamirinin ilgi hali) *krş.* **benim**
- b. (‘Ayıplamañ siz benüm geçgeldüğüm) 58a/10
- baña:** bana (“ben” zamirinin yaklaşma hali)
- b. (Şimdi irdi baña bir elem dahı) 57a/3, (Yā Resül baña pāyendān ol bu-gün) 57a/5, (Geyigi baña bağışlañ ya şatuñ) 57a/8
- bende:** bende (“ben” zamirinin bulunma hali)
- b. (Kaçamadım bende yoğıdı mecāl) 56b/12
- beni:** *bk.* **ben**
- benim:** *bk.* **ben**
- benüm:** *bk.* **ben**
- bende:** *bk.* **ben**
- beñize-:** benzemek
- b.-r (Ol Muħammed kim aya beñzer yüzi) 55a/9
- berk:** sıkı
- b. (Berk dutuban boğazınuñ bağını) 56a/5

berü: bu yana, buraya

b. (Diñle imdi Tañrı hükmin gel berü) 58a/2

bî-gümân (*Far.*): şüphesiz, kuşkusuz

b. (Tañrı birdür resülsın bî-gümân) 56b/2.

bil-: bilmek

b. (Bellü bil-kim öldürürüz biz seni) 57a/12

b.-di (Her ki bunda bu gün Hâk bildi seni) 56b/3

b.-diler (Muştafâ'nuñ andalığın bildiler) 55a/12, (Râzı oldı Resül ol-dem bildiler) 57a/13

b.-en (Eydür ey âlemüñ sırrın bilen) 58a/6

b.-medi (Her ol bunda seni Hâk bilmedi) 56b/4

b.-üñüz (Ey körpe iki kızularum bilüñüz) 57b/7

bile: birlikte, beraber

b. (Kamusı ĩmân getürdiler bile) 58a/13

bir: 1. bir (sayı sıfatı)

b. (Bir geyik bağlu anda ata) 55b/11, (Bir gice dağı yabanda yatmışuz) 56a/3

2. bir (belirsizlik sıfatı)

b. (Başladum bir mu'cizât uş gül gibi) 55a/4, (Diñle imdi bir

'acāyib hōş haber) 55a/5, (Mescidinde bir gün ol dñ serveri) 55a/7, (Dağı bir dem karşıñuzda тұrmazuz) 55b/8, (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8, (Şimdi irdi baña bir elem dağı) 57a/3

3. bir kere, bir defa (zarf)

b. (Resül eydür şabr idiñ bir görelim) 55b/5, (Nedir dilekleri bir şoralım) 55b/5

4. tek, yalnız

b.+dür (Tañrı birdür resülsın bî-gümân) 56b/2

bismi'llāh (*Ar.*): Allah'ın adı ile

b. (Evvelinde fazl-ı bismi'llāh diyü) 55a/3

bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm

(*Ar.*): Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adı ile

b. 55a/2

bit-: meydana gelmek, çıkmak

b.-medi (Dişleri bitmedi ot otlayalar) 57a/4

biz: biz (çokluk 1. şahıs zamiri)

bize: bize (biz şahıs zamirinin yaklaşma hali)

b. (Bellü bil-kim öldürürüz biz seni) 57a/12, (Bize peygamberliğin eyle 'ayān) 55b/9, (Peygamberliğin bize

- şerh eylegil) 56a/7, (Didüğüñ yoğıdı bu sözi bize) 57b/9, Didiler südüñ bize oldı Һarām) 57b/12
- bizden:** bizden (biz şahıs zamirinin uzaklaşma hali) b. (Degiresin Resüle bizden selām) 57b/12
- bizim:** bizim (biz şahıs zamirinin ilgi hali)
- b. (Ol-ki bizim dīne bātıldur didi) 55b/1
- bizi:** bizi (biz şahıs zamirinin yükleme hali)
- b. (Yarım ol dileyesi Һak'dan bizi) 55a/9, (Bizi diler kendüzine döndüre) 56a/2, (Қo bizi bu Һaғ içinde ölelim) 57b/13
- boғaz:** boғaz
- b.+ını (Geyicegin boғazını çezdiler) 56a/11, (Didi çezin boғazını daһı hemān) 56a/8
- b.+ınuñ (Berk dutuban boғazınuñ baғını) 56a/5
- boyun:** boyun
- b.+unı (boynunı) (Anaları boynunı yalaşdılar) 57b/11
- b. **vir-:** itaat etmek, boyun eğmek (Һaққа boyun virelüm bel baғlayalum) 57b/13
- böyle:** böyle, bu şekilde
- b. (Һalk içinde böyle da'vī eyleye) 55b/2
- bu:** 1. bu (işaret sıfatı)
- b. (Eydüñ aña bu sözi söylemesün) 55b/3, (Söyler ise bu arada durmasun) 55b/3, (Her ki bunda bu gün Һaқ bildi seni) 56b/3, (Yā Resül baña pāyendān ol bugün) 57a/5, (Yüregüm derdine dermān ol bu-gün) 57a/5, (Ya ana ne geldi bu gün size) 57b/9, (Bu қара başım dilim görди cefā) 56b/7, (Bu kāfirler geliben avladılar) 56b/11, (Çün işitti Muştafā bu sözleri) 57a/7, (Dilüñe gelmez-idi bu söz senüñ) 57b/8, (Didüğüñ yoğıdı bu sözi bize) 57b/9, (Қo bizi bu Һaғ içinde ölelim) 57b/13, (Hele bunda Һatm olsun bu kelām) 58b/5
2. bu (işaret zamiri)
- b.+dur (Dir budur iki cihānuñ serveri) 56b/1
- bunda:** burada
- b. (Her ki bunda bu gün Һaқ bildi seni) 56b/3, (Her ol bunda seni Һaқ bilmedi) 56b/4, (Hele bunda Һatm olsun bu kelām) 58b/5
- bunlar:** bunlar *krş.* bular
- b. (Bunlar eydür ana ne oldı cānuñ) 57b/8

bular: bunlar *krş.* bunlar

b. (N'eyleyeler ol ıssız tağda bular)
57a/4, (Yetmiş evidi bular
kavmıla) 58a/13

buña: buna

b. (Buña ayruğ kaçığaz kim yiter)
56a/9

buyruğ: emir, buyruk

b.+ına (buyruğına) (Hak çalap
buyruğına bel bağlayı) 58a/5

buyur-: emretmek, buyurmak

b.-ur (Hak Ta'ālā Cebra'ile
buyurur) 58a/7

bülbül (*Far.*): bülbül

b. (Şerh ideyim tapuña bülbül gibi)
55a/4

C

cahīm (*Ar.*): cehennem

c. (Yedügi zaqqum ola yeri cahīm)
56b/5

cān (*Far.*): can, ruh

c.+uñ (Bunlar eydür ana ne oldı
cānuñ) 57b/8

c.+ı (Oddan āzād olısar yarın cānı)
56b/3

c.+lar (cānlar için) 54b/9

Cebra'il (*Ar.*): Cebra'il a.s.

C.+e (Hak Ta'ālā Cebra'ile
buyurur) 58a/7

cefā (*Ar.*): cefa, eziyet, sıkıntı

c. (Bu kara başım dilim gördi cefā)
56b/7

cennet (*Ar.*): cennet

c. (Cennet maqāmın müyesser kıla)
54b/3, (Yeri cennet yoldaşı
rıdvān ola) 56b/6

c.+i ('Aceb ola ger göresin cenneti)
58b/3

cezā (*Ar.*): kötü karşılık, ceza

c. (Nefsiñe cezā idenlerüñ yeri)
58b/4

cihān (*Far.*): cihan, dünya, âlem

c.+uñ (Dir budur iki cihānuñ
serveri) 56b/1

cühüd (*Ar.*): Yahudi

c.+ı (Cühüdī haq dīne döndürdiler)
58b/1

c.+lar (Ol cühüdler gördi geldügin)
58a/11

cümle (*Ar.*): bütün, hep

c.+sini (Tırramıla cümlesini
kırayım) 55b/4

Ç

çağır-: bağırarak

ç.-ur (Kaldı geyik tuzağ içre
çağırur) 58a/7

çalap: Tanrı, Allah

ç. (Hak çalap dil viridi luftından aña) 56a/13, (Hak çalap buyruğına bel bağlayu) 58a/5

ç.+uñ (çalabuñ) (Hak çalabuñ getirüp adın dile) 56a/12, (Hak çalabuñ sevgüli peygamberi) 56b/1

çevre: çevre

ç. al-: etrafını sarmak, kuşatmak (Çevre alup dört yanım bağladılar) 56b/11

çez-: çözmek, açmak

ç.-diler (Çezdiler ol geyigüñ ayağını) 56a/5, (Geyicegin boğazını çezdiler) 56a/11

ç.-in (Didi çezin boğazını dağı hemān) 56a/8, (Resül eydür çezin sözüm dutuñ) 56a/10, (Resül eydür hele çezin siz anı) 56a/4

çezil-: çözülmek

ç.-di (Çün çezildi geldi geyik mağfile) 56a/12

çık-: 1. gitmek, koyulmak

ç.-dı (Çıkdı geyik derdile girdi yola) 57b/1

2. bulunduğu yerden fırlamak,

ç.-ıcağ (Çıkıcağ elden geyigimiz kim yiter) 56a/9

çin (y.a.): Çin

ç. (Çin elinden gelmişdim ben ğarīb) 56b/8

çün (*Far.*): çünkü; -*IncA* işlevi verir.

ç. (Çün çezildi geldi geyik mağfile) 56a/12, (Çün işitti Muşafā bu sözleri) 57a/7

çünkü (*Far.*): -*IncA* işlevi verir.

ç. (Çünkü meşid kapısına irdiler) 55a/11

D

dağı: 1. dahi, de

d. (Dağı bir dem karşıuuzda turmazuz) 55b/8, (Ben-dağı gönüllüyem yā Muşafā) 56b/7, (Evimize dağı mahrum göndüre) 56a/2, (Bir gice dağı yabanda yatmışuz) 56a/3, (Didi çezin boğazını dağı hemān) 56a/8, (Şimdi irdi baña bir elem dağı) 57a/3, (N'eyleyim ol iki yavru dağı) 57a/3

2. daha, ziyade, daha çok

d. (Size ma'lumdur dağı ne olduğum) 58a/10

dāsītān (*Far.*): destan

d.-ı geyik: Geyik Destanı 55a/1

da'vī (*Ar.*): iddia

d. (Halk içinde böyle da'vī eyleye) 55b/2

de-: demek, söylemek; *krş.* di-

d.-yü (Geldi geyik ortaya Allah deyü) 58a/9, (Gör hâlimi yâ Resûlu'llah deyü) 58a/9

d.-yüben (Uşbu sözi deyüben döndi girü) 58a/2

degin: kadar

d. (Kıtırak mescide degin geldiler) 55a/11, (Kıavlı ikündiye degin kıldılar) 57a/13

degir-: ulaştırmak, bildirmek

d.-esin (Degiresin Resûle bizden selâm) 57b/12

dem (Far.): an, vakit

d. (Dağı bir dem karşıfuzda tırmazuz) 55b/8

derd (Far.): dert, keder, sıkıntı

d.+ile (Çıkdı geyik derdile girdi yola) 57b/1

d.+ine (Yüregüm derdine dermân ol bu-gün) 57a/5

dere : dere

d. (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4

dermân (Far.): derman; ilaç

d. (Yüregüm derdine dermân ol bu-gün) 57a/5

depe: tepe

d. (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4

di-: demek, söylemek; *krş.* de-

d.-di (Ol-ki bizim dîne bāıldur didi) 55b/1, (Didi çezin boğazını dağı hemân) 56a/8, (Vir şalavât ne didi eydem saña) 56a/13, (Varuñ yolında tızağ kıruñ didi) 58a/3

d.-diler (Didiler kim gösteriñ Muhammed'i) 55b/1, (Didiler kim ne sözüñ var söylegil) 56a/7, (Didiler südüñ bize oldu harâm) 57b/12

d.-düğüñ (Didüğüñ yoğıdı bu sözi bize) 57b/9

d.-mez (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4

d.-r (Dir budur iki cihānuñ serveri) 56b/1, (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9

d.-sün (Disün yiri gögi yaradanı) 56a/4

d.-ye (Kim ol kim puğlara bāıl diye) 55b/2

d.-yenler (du'ādan unutma diyenler için) 54b/8

d.-yü (Evvelinde fazl-ı bismi'llāh diyü) 55a/3, (Yine başladum söze Allah diyü) 55a/3

d.-yüben (Uşbu sözi duyuban ağlaşdılar) 57b/11

dimek: demek, söylemek

d. (Geldi eydir ne dimek olur ya'nî)
56a/1

diñle-: dinlemek

d. (*Diñle imdi bir 'acāyib hōş haber*) 55a/5, (*Diñle imdi Tañrı gükmin gel berü*) 58a/2

d.-yeni (diñleyeni rahmetiñle yarlıgağıl ya ğanî) 54a/2, (Okuyanı yazanı diñleyeni) 58b/6

dip: dip

d.+inde (dibinde) (Yarın ol tamu dibinde kaynadı) 56b/4

dil: dil

d.+üñe (Dilüñe gelmez-idi bu söz senüñ) 57b/8

d. vir-: konuşma gücü vermek

(Hak çalap dil virdi luğından aña) 56a/13

d.+e getir-: ağıza almak, söylemek, anmak

(Hak çalabuñ getirüp adın dile) 56a/12

dile-: dilemek, istemek

d.-er (Bizi diler kendüzine döndüre) 56a/2

d.-ersiz (Yağüd her ne-kim dilersiz kılasız) 57a/10

d.-ye (Yarın ol dileyesi Hak'dan bizi) 55a/9

dilek: dilek, istek

d.+üñüz (dilegüñüz) (Resül eydür ne-durur dilegüñüz) 55b/7

d.+leri (Nedir dilekleri bir şoralım) 55b/5

dilemek: dilemek, istemek

dilim: çok

d. (Bu kara başım dilim gördi cefā) 56b/7

dīn (*Ar.*): din

d. (Dīn eri kendüsi hem pāk-i şafā) 55a/6, (Mescidinde bir gün ol dīn serveri) 55a/7

d.+e (Ol-ki bizim dīne bātıldur didi) 55b/1, (Cühüdı hağ dīne döndürdiler) 58b/1

diş: diş

d.+leri (Dişleri bitmedi ot otlayalar) 57a/4

dön-: dönmek, yönelmek

d.-di (Uşbu sözi deyüben döndü girü) 58a/2

döndür-: döndürmek, yöneltmek

d.-diler (Cühüdı hağ dīne döndürdiler) 58b/1

d.-e (Bizi diler kendüzine döndüre) 56a/2

dört: dört

d. (Çevre alup dört yanım bağladılar) 56b/11

dur-: durmak

d.-dılar (Sâf dutuban karşı durdılar tamâm) 55a/13.

d.-masun (Söyler ise bu arada durmasun) 55b/3

dut-: tutmak, yakalamak *krş. tut-*

d.+um (İllā pâyendân olursañ dutalum) 57a/11

d.-mışuz (Kırk kişiyle avlayuban dutmuşuz) 56a/3

d.-uban (Berk dutuban boğazınıñ bağını) 56a/5, (Sâf dutuban karşı durdılar tamâm) 55a/13

d.-uñ (Resül eydür çezin sözüm dutuñ) 56a/10

duy-: duymak

d.-uban (İşbu sözi duyuban ağlaşdılar) 57b/11

E

eksik: eksik, az

e. (Anlar eydir nemüz eksik şatalım) 57a/11

ehl (*Ar.*): sahip

e.-i **īmān**: iman sahibi 54b/5, 54b/10

el: el

e.+e **al-**: ilgilenmek, yardım etmek (Siziñ ele alıñız ol yaradan) 58a/1

e.+den (Çıkıcağ elden geyigimiz kim yiter) 56a/9

el: ülke

e.+inde (Çīn elinden gelmişidim ben garīb) 56b/8

elem (*Ar.*): ağrı, acı, sızı

e. (Şimdi irdi baña bir elem dağı) 57a/3

emīn (*Ar.*): emniyet içinde, korkusuz

e. (Kim olasin tamu odından emīn) 58b/2

emzür-: emzirmek

e.-eyim (Karnıñuz açdır sizi emzüreyim) 57b/6

er: er, adam

e.+i (*Din eri kendüsi hém pāk-i şafā*) 55a/6, (*İañ namāzıñ kıldı ol gönül eri*) 55a/7

ev: ev, hane

e.+idi (Yetmiş evidi bular kavmıla) 58a/13

e.+imize (Evimize dağı maħrüm göndüre) 56a/2

evvel (*Ar.*): evvel, önce

e.+inde (Evvelinde fażl-ı bismi'llāh diyü) 55a/3

ey: ey

e. (Muşafā'dan ey şāhib-i hüner) 55a/5, (Bağdı gördi ol Muħammed ey yara) 55b/10, (Ey körpe iki kızularum bilüñüz) 57b/7

- eyit-:** demek, söylemek
- e.-di (eyitti) (Eyitdi tiz iriş geyigi getürdi) 58a/8
- e.-em (eydem) (Vir şalavât ne didi eydem saña) 56a/13
- e.-ir (eydir) (Geldi eydir ne dimek olur ya'nî) 56a/1, (Anlar eydir nemüz eksik şatalım) 57a/11
- e.-üñ (eydüñ) (Eydüñ anğa bu sözi söylemesün) 55b/3
- e.-ür (eydür) (Eydür ey âlemüñ sırrın bilen) 58a/6, ('Ömer eydür yâ Resül ben turayım) 55b/4, (Resül eydür şabr idiñ bir görelim) 55b/5, (Resül eydür nedurur dilegüñüz) 55b/7, (Anlar eydür gelüben oturmazuz) 55b/8, (Resül eydür geyige söylesün) 55b/13, (İrdi eydür iki körpe kızı) 57b/5, (Resül eydür hele çezin siz anı) 56a/4, (Resül eydür çezin sözüm dutuñ) 56a/10, (Resül eydür kâfir sözüm tutuñ) 57a/8, (Geyik eydür kâfire tutulmuşam) 57b/10, (Bunlar eydür ana ne oldı cānuñ) 57b/8, (Geyik eydür ben giderem aradan) 58a/1, (Eydür ey âlemüñ sırrın bilen) 58a/6
- eyle-:** yardımcı fiil; etmek
- e. ('ayān e.) (Bize peygamberlığın eyle 'ayān) 55b/9

- e.-ye (da'vī e.) (halk içinde böyle da'vī eyleye) 55b/2
- e. (müslimān) (Nefsini eyle müslimān Sadre'ddīn) 58b/2
- e.-gil (şerh e.) (Peygamberlığın bize şerh eylegil) 56a/7
- e.-sün (şerh e.) (Benim peygamberlığım şerh eylesün) 55b/13

F

- fażl (Ar.):** erdem, lütuf
- f.+ı (Evvelinde fażl-ı bismi'llāh diyü) 55a/3
- fermān (Far.):** buyruk, emir
- f. ol- (Ola kim hükümüne fermān olalar) 55b/6, (Her ki senüñ hükmiñe fermān ola) 56b/6

G

- ğarīb:** Ar. gurbette olan, yabancı
- ğ. (Çin elinden gelmişidim ben ğarīb) 56b/8
- geç:** kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı
- g. ('Ayıplamañ siz benüm geç geldüğüm) 58a/10
- geç-:** geçmek, geride bırakmak

- g.-er (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8, (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4
- g.-er-idi (Yel gibi geçer-idi tağ taşı) 57b/3
- gel-:** gelmek
- g. (Diñle imdi Tañrı hükmin gel berü) 58a/2
- g.-di (Geldi eydir ne demek olur ya'nî) 56a/1, (Çün çekildi geldi geyik mañfile) 56a/12, (Ya ana ne geldi bu gün size) 57b/9, (Geldi geyik ortaya Allah deyü) 58a/9
- g.-diler (Kıtırak mescide degin geldiler) 55a/11, (Muştafâ'nuñ huşurına geldiler) 56a/6, (Geldiler tuzak kuruban gitdiler) 58a/4, (Resül öñinde İmāna geldiler) 58a/12
- g.-dügin (Ol cühüdlar gördi geldügin) 58a/11
- g.-dügüm ('Ayıplamañ siz benim geç geldügüm) 58a/10
- g.-em (Girü gelem kızulara sütleym) 56b/10
- g.-iben (Geliben Mekke tağında kızuladım) 56b/9, (Bu kâfirler geliben avladılar) 56b/11
- g.-iñüz (Geliñüz ahır yüzüñüz göreyim) 57b/6
- g.-mez (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9, (Geyigimiz gelmez olurisa ya'nî) 57a/12
- g.-mez-idi (Dilüñe gelmez-idi bu söz senüñ) 57b/8
- g.-mişidim (ÇİN elinden gelmişidim ben ğarīb) 56b/8
- g.-sün (Gelsün ilerü otursun begiñiz) 55b/7
- g.-üben (Anlar eydür gelüben oturamazuz) 55b/8
- g.-ür (Gör karşudan-ki kırk aflu gelür) 55a/10, (Kuvvetile kıtı heybetlü gelür) 55a/10
- ger (*Far*):** eğer
- g. (Ger yoğısa sözüñ içinde yalan) 55b/9, (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9, ('Aceb ola ger göresin cenneti) 58b/3
- getür-:** gelmesini sağlamak, getirmek
- g.-di (Eyitdi tiz iriş geyigi getürdi) 58a/8
- g.-diler (Kıamusı İmān getürdiler bile) 58a/13
- g.-üp (Hak çalabuñ getürüp adın dile) 56a/12
- İmān getür-:** Gönül rızasıyla Müslümanlığı kabul etmek.
- geyik:** geyik

g. (Bir geyik bağılu anda ata) 55b/11, (Çün çezildi geldi geyik mahfile) 56a/12, (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9, (Çıkdı geyik derdile girdi yola) 57b/1, (Geyik eydür kâfire tutulmuşam) 57b/10, (Geyik eydür ben giderem aradan) 58a/1, (Kaldı geyik tuzağ içre ağlayu) 58a/5, (Kaldı geyik tuzağ içre çağırur) 58a/7, (Geldi geyik ortaya Allah deyü) 58a/9, (Dāsītān-ı Geyik) 55a/1

g.+e (geyige) (Resül eydür geyige söylesün) 55b/13

g.+i (geyigi) (Geyigi baña bağışlañ ya şatuñ) 57a/8, (Geyigi ol-demde şalı virdiler) 57b/1, (Eytidi tiz iriş geyigi getürdi) 58a/8, (Öylelik yola geyigi göndürdiler) 58b/1

g.+imiz (geyigimiz) (Çıkıcağ elden geyigimiz kim yiter) 56a/9, (geyigimiz) (Geyigimiz gelmez olurısa ya'nı) 57a/12

g.+in (geyigiñ) (Geyigin iki bahāsın alasin) 57a/10, (Ağardı geyigin gözi yaşı) 57b/3

g.+üñ (geyigüñ) (Çezdiler ol geyigüñ ayağını) 56a/5

g.+üñüz (geyigüñüz) (Geyigüñüz kaçā beni tutuñ) 56a/10

geyicek: geyikcik

g.+i (geyicegi) (Bağılu yerden geyicegi aldılar) 56a/6, (Ol geyicegi tuzağa tutdılar) 58a/4

g.+in (geyicegin) (Geyicegin boğazını çezdiler) 56a/11,

gez (Far.): arşın

g. (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8

gibi: gibi

g. (Başladum bir mu'cizāt uş gül gibi) 55a/4, (Şerh ideyim tapuña bülbül gibi) 55a/4, (Yel gibi geçer-idi tağ taşı) 57b/3

gice: gece

g. (Bir gice dağı yabanda yatmışuz) 56a/3

git-: gitmek

aradan g.: aradan çekilmek

g.-erem (giderem) (Geyik eydür ben giderem aradan) 58a/1

gir-: dışarıdan içeriye geçmek, gitmek

g.-di (Çıkdı geyik derdile girdi yola) 57b/1

g.-diler (Girdiler mescide virdiler selām) 55a/13

girü: geri

g. (Girü gelem kuzulara sütleyem) 56b/10, (Uşbu sözi deyüben döndi girü) 58a/2

git-: gitmek, uzaklaşmak

g.-diler (Geldiler tuzak kuruban gitdiler) 58a/4

gizle-: gizlemek, saklamak

g.-dim (İki kızucık toğurdum gizledim) 56b/9

gök: gök, sema

g.+de (Yerde gökde işbu söz oldu 'ayān) 56b/2

g.+i (gögi) (Disün yiri gögi yaradanı) 56a/4

göndür-: göndermek

g.+diler (Öylelik yola geyigi göndürdiler) 58b/1

g.-e (Evimize dağı mahrūm göndüre) 56a/2

göñül: gönül

g. (Ṭaī namāzın kıldı ol göñül eri) 55a/7

göñüllü: gönüllü, istekli

g.+yem (Ben-dağı göñüllüyem yā Muṣṭafā) 56b/7

gör-: görmek

g. (Gör hālını yā Resūlu'llah deyü) 58a/9, (Gör karşudan-ki kırk atlı gelür) 55a/10

g.-di (Bakdı gördi ol Muḥammed ey yara) 55b/10, (Gördi resūl anı kıldı 'ibreta) 55b/11, (Bu kara başım dilim gördi cefā) 56b/7, (Ol cühūdlar gördi geldügin) 58a/11

g.-elim (Resūl eydür şabr idif bir görelim) 55b/5

g.-en (Ḳamunuñ hālını bakmadan gören) 58a/6

g.-esin ('Aceb ola ger göresin cenneti) 58b/3

g.-eyim (Geliñüz ahır yüzüñüz göreyim) 57b/6

g.-üp (Mu'cizāt görüp müslimān olalar) 55b/6

göster-: göstermek, işaret etmek

g.+erifñ (Didiler kim gösterifñ Muḥammed'i) 55b/1

göz: göz

g.+i (İllā sel olmuş aḳar gözi yaşı) 55b/12, (Aḳar-ıdı geyigin gözi yaşı) 57b/3

g.+leri (Yaşıla tıldı mübārek gözleri) 57a/7

g.+lerinden (Yaş yerine gözlerinden kan şaḳar) 57b/4

gül (*Far.*): gül

g. (Başladum bir mu'cizāt uş gül gibi) 55a/4

gün: gün

g. (Mescidinde bir gün ol dīn serveri) 55a/7, (Her ki bunda bu gün Hāḳ bildi seni) 56b/3, (Ya ana ne geldi bu gün size) 57b/9

H

haber (*Ar.*): haber, bilgi

h. (Dinle imdi bir 'acāyib hōş haber) 55a/5, (Hālımı haber vireyim anlara) 57a/6

habību'l-lah (*Ar.*): Tanrı'nın sevgilisi

h. (Ol habību'l-lah Muhammed Muştafā) 55a/6

Hak (*Ar.*): Tanrı, Allah

H. (Hak çalabuñ getirüp adın dile) 56a/12, (Hak çalap dil viridi luṭfından aña) 56a/13, (Hak çalabuñ sevgüli peygamberi) 56b/1, (Her ki bunda bu gün Hak bildi seni) 56b/3, (Her ol bunda seni Hak bilmedi) 56b/4, (Hak Resülını pāyendān virmişem) 57b/10, (Hak çalap buyruğına bel bağlayu) 58a/5, (Hak Ta'ālā Cebra' ile buyurur) 58a/7, (Hak Resülınıñ katına yetürdi) 58a/8

H.+a (Hakka boyun virelüm bel bağlayalum) 57b/13

H.+dan (Yarın ol dileyesi Hak'dan bizi) 55a/9

hak (*Ar.*): doğru, doğruluk

h. (Cühüdı hak dīne döndürdiler) 58b/1

hāl (*Ar.*): durum, vaziyet, hâl

h.+ımı (Gör hālımı yā Resūlu'llah deyü) 58a/9, (Hālımı haber vireyim anlara) 57a/6

h.+ını (Kamunuñ hālını bakmadan gören) 58a/6

h.+iñüz (N'ite şorayım sizüñ hālīñüzi) 57b/5

halk (*Ar.*): insanlar, halk

h. (Halk içinde böyle da'vī eyleye) 55b/2

hamīm (*Ar.*): el yakacak derecede sıcak

h. (Yüzi kara ola içdügi hamīm) 56b/5

harām (*Ar.*): yapılması veya kullanılması dinen yasak olan, haram

h. (Didiler südüñ bize oldı harām) 57b/12

hatm (*Ar.*): sona erdirme, bitirme

h. (Hele bunda hatm olsun bu kelām) 58b/5

hazā (*Ar.*): bu, şu

h. (Hazā Dāsītān-ı Geyik) 55a/1

hele: her şeyden önce

h. (Resül eydür hele çezin siz anı) 56a/4, (Hele bunda hatm olsun bu kelām) 58b/5

hem (*Far.*): hem, ve, aynı zamanda

h. (Dîn eri kendüsi hem pâk-i şafâ)
55a/6, (Mâlı mülki bağçesi hem
bağıdur) 57a/2

hemân (Far.): tıpkı

h. (Didi çezin boğazını dağı hemân)
56a/8

her (Far.): her; hep, bütün

h. (Her ki bunda bu gün Hâk bildi
seni) 56b/3, (Her ol bunda seni
Hâk bilmedi) 56b/4, (Her ki
senüñ hükmiñe fermân ola)
56b/6, (Yahūd her ne-kim
dilersiz kılasız) 57a/10

hōş (Far.): güzel, iyi

h. (Diñle imdi bir 'acāyib hōş
haber) 55a/5

heybetlü: heybetli, azametli

h. (Kuvvetile katı heybetlü gelür)
55a/10

hüküm (Ar.): hüküm, emir

h.+in (Diñle imdi Tanğrı hükmin
gel berü) 58a/2

h.+iñe (Her ki senüñ hükmiñe
fermân ola) 56b/6

h.+üme (Ola kim hükümüme fermân
olalar) 55b/6

hüner (Far.): marifet, hüner

şāhib-i h.: hüner sahibi
(Muştafâ'dan ey şāhib-i hüner)
55a/5

hūr (Ar.): huri, cennet kızı

h.+î (Uçmağ olur içi toptolu hūrî)
58b/4

huzūr (Ar.): yan, nezd, huzur

h.+ına (Muştafâ'nun huzūrına
geldiler) 56a/6

i

ıssız: ıssız, boş, sahipsiz

i. (N'eyleyeler ol ıssız tağda bular)
57a/4

i

i-: imek; olmak (yardımcı fiil); **krş;**
ir-

i.-se (Ger geyik gelmez ise dir ol
Resül) 57a/9, (Söyler ise bu
arada durmasun) 55b/3

'ibret (Ar.): ibret

'i.+a (Gördi resül anı kıldı 'ibreta)
55b/11

iç: iç, içeri

i.+i (Uçmağ olur içi toptolu hūrî)
58b/4

i.+inde (Halk içinde böyle da'vî
eyleye) 55b/2, (Ger yoğısa
sözün içinde yalan) 55b/9, (Ko
bizi bu tağ içinde ölelim) 57b/13

iç-: içmek

i.+dügi (Yüzi kara ola içdügi
hamîm) 56b/5

içün: için, dolayı

içre: içine, içinde

i. (Kaldı geyik tuzağ içre ağlayu) 58a/5, (Kaldı geyik tuzağ içre çağırur) 58a/7

iki: iki

i. (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8, (Dir budur iki cihānuñ serveri) 56b/1, (İki kuzucık toğurdum gizledim) 56b/9, (N'eyleyim ol iki yavru dağı) 57a/3, (İrişeyim ol iki kuzulara) 57a/6, (Geyigin iki bahāsın alasin) 57a/10, (İrdi eydür iki körpe kuzu) 57b/5, (Ey körpe iki kuzularum bilüñüz) 57b/7

iküñdi: ikindi

i.+ye (Kavlı iküñdiye degin kıldılar) 57a/13

illā (Ar.): ancak, sadece; mutlaka

i. (İllā sel olmuş aķar gözi yaşı) 55b/12, (İllā pāyendān olursañ dutalum) 57a/11

ilerü: ileri

i. **gel-:** öne çıkmak, ileri varmak (Gelsün ilerü otursun begiñiz) 55b/7

īmān (Ar.): inanma, inanç

İ.+a gel-: Müslümanlığı kabul etmek. (Resül öñinde İmāna geldiler) 58a/12

İ. getir-: Müslümanlığı kabul etmek. (Kamusı İmān getürdiler bile) 58a/13

imdi: şimdi

i. (Diñle imdi bir 'acāyib hōş haber) 55a/5 (Diñle imdi Tafırı hükmin gel berü) 58a/2

in-: inmek

i.-diler (Kamusı atdan aşığa indiler) 55a/12

ir-: imek; olmak (yardımcı fiil); *krş*; i-

i.-di (Şimdi irdi baña bir elem dağı) 57a/3, (İrdi eydür iki körpe kuzu) 57b/5

ir-: ulaşmak, varmak

i.-diler (Çünkü mescid kapısına irdiler) 55a/11

iriş-: ulaşmak, erişmek

i. (Eyitdi tiz iriş geyigi getürdi) 58a/8

i.-eyim (İrişeyim ol iki kuzulara) 57a/6

irgür-: ulaştırmak, eriştirmek

i.-ür (Ölüm irsāl irgürür yürece tağ) 56b/13

irken: erken

i. (İrken tırımışdum oğ otlayam) 56b/10

irsāl (Ar.): gönderme

i. (Ölüm irsâl irgürür yürege tağ)
56b/13

iste-: istemek

i.-ridim (İsteridim arkadaşım yavı
kılıp) 56b/8

işbu: bu, şu

i. (Yerde gökde işbu söz oldı 'ayân)
56b/2

işit-: işitmek

i.-icek (işidicek) (Ol kâfiriñ begi
işidicek anı) 56a/1

i.-ti (Çün işitti Muştafâ bu sözleri)
57a/7

'işret (Ar.): gününü gün etme, safa
sürme

'i.+i (Nefsiñe uyup kılırsañ 'işreti)
58b/3

it-: etmek (yardımcı fiil)

i.-enlerüñ (idenlerüñ) (Nefsiñe cezâ
idenlerüñ yeri) 58b/4

i.-eridi (ideridi) (Va'z u pend
ideridi aşhâbına) 55a/8

i.-iñ (idiñ) (Resül eydür şabr idiñ
bir görelim) 55b/5

i.-eyim (ideyim) (Şerh ideyim
tapuña bülbül gibi) 55a/4

K

kabül (Ar.): benimseme,
kabullenme

ķ. (Ya pâyendân olayın ķılıñ ķabül)
57a/9

ķaç-: kaçmak, uzaklaşmak,
ayrılmak

ķ.-a (Geyigüñüz ķaçâ beni tutuñ)
56a/10

ķ.-amadım (Ķaçamadım bende
yoğıdı mecâl) 56b/12

ķ.-ıcağaz (Buña ayruķ ķaçıcağaz
kim yiter) 56a/9

kâfir (Ar.): Allah'ın varlığına ve
birliğine inanmayan; kâfir

k. (Resül eydür kâfir sözüñ
57a/8, (Ol kâfir begi adam
viribidi) 58a/3

k.+e (Geyik eydür kâfire
tutulmuşam) 57b/10

k.+iñ (Ol kâfiriñ begi işidicek anı)
56a/1

k.+ler (Bu kâfirler geliben
avladılar) 56b/11

ķal-: kalmak

ķ.-dı (Ķaldı geyik tuzağ içre
ağlayu) 58a/5, (Ķaldı geyik
tuzağ içre çağırur) 58a/7

ķ.-dıñ (Şimden-girü anasız
ķaldınguz) 57b/7

ķamu: bütün, hep

ķ.+lardan (Ķamulardan yalımı
alçaķ olur) 57a/1

- ķ.+nuñ** (Ķamunuñ ħālını baķmadan gören) 58a/6
ķ.+sı (Ķamusı atdan aŗaġa indiler) 55a/12, (Ķamusı ĩmān getürdiler bile) 58a/13
ķan: kan
ķ. (Yaŗ yerine gözlerinden ķan Őaġar) 57b/4
ķapu: kapı
ķ.+sına (Ķünkü mescid ķapusına irdiler) 55a/11
ķara: 1. kara
ķ. (Yüzi ķara ola içdüġi ħamīm) 56b/5,
 2. dertli, sıkıntılı
ķ. (Bu ķara baŗım dilim gördi cefā) 56b/7
ķardaŗ: kardeŗ
ķ. (Ķardaŗ olur kiŗeye ķuŗlu taġ) 56b/13, (Ķardaŗ yavı ķılında kiŗi n'olur) 57a/1
ķ.+ı (Kiŗiniñ ķardaŗı yüregi yaġıdur) 57a/2
ķ.+ım (İsteridim ķardaŗım yavı ķılıp) 56b/8
ķ.+ın (Ķardaŗım yavı ķılında maġāl) 56b/12
ķarın: karın
ķ.+ıñuz (ķarınñuz) (Ķarınñuz açdır sizi emzüreylim) 57b/6
ķarŗu: karŗı
ķ. (Ŝāf dutuban ķarŗu durdılar tamām) 55a/13
ķ.+dan (Gör karŗudan-ki kırķ atlı gelür) 55a/10
ķ.+ñuzda (Daġı bir dem ķarŗuñuzda Őurmazuz) 55b/8
ķat: yan, nezd, huzur
ķ.+ına (Ķaķ Resūlunuñ ķatına yetürdi) 58a/8
ķ.+ında (Muŗtafā ķatında 'özürlandıġın) 58a/11
ķatı: fazla, Ķok
ķ. (Ķuvvetile ķatı heybetlü gelür) 55a/10
ķatırak: daha Ķabuk, hızla (Ķatırak mescide deġin geldiler) 55a/11
ķavl (Ar.): söz, ahit
ķ.+ı (Ķavlı iküندیye deġin ķıldılar) 57a/13
ķ.+e (Uŗbu ķavle rāzı olup üŗdiler) 56a/11
ķavm (Ar.):
ķ.+a (Yetmiŗ evidi bular ķavmıla) 58a/13
ķayna-: kaynamak
ķ.-dı (Yarın ol Şamu dibinde ķaynadı) 56b/4
ķazā (Ar.): tevġid

ķ. (def'-i belā redd-i ķazā için)
54b/6

kelām (Ar.): söz

k. (Tamām oldu bu arada bu kelām)
54a/3, (Hele bunda ĥatm olsun
bu kelām) 58b/5

kendü: kendi

k.+si (Dīn eri kendüsi hem pāk-i
şafā) 55a/6

kendüzi: kendisi

k.+ne (Bizi diler kendüzine
döndüre) 56a/2

ķıl-: kılmak, yapmak

ķ.-anda (Ķardaş yavı ķılında ķişi
n'olur) 57a/1, (Ķardaşın yavı
ķılında maĥāl) 56b/12

ķ.-asız (Yaĥūd her ne-kim dilersiz
ķılasız) 57a/10

ķ.-dı (Tañ namāzın ķıldı ol göñül
eri) 55a/7, (Gördi resül anı ķıldı
'ibreta) 55b/11

ķ.-dılar (Ķavlı ikündiye degin
ķıldılar) 57a/13

ķ.-ıp (İsteridim ķardaşım yavı ķılıp)
56b/8

ķ.-uñ (Ya pāyendān olayın ķılıñ
ķabül) 57a/9

ķ.-ursa (Nefsiñe uyup ķılırsañ
'işreti) 58b/3

ķır-: öldürmek, yok etmek

ķ.-ayım (Tırramıla cümlesini
ķırayım) 55b/4

ķırķ: kırk

ķ. (Gör karşudan-ki ķırķ atlu gelür)
55a/10, (Ķırķ ķişiyle avlayuban
dutmışuz) 56a/3, (Ķırķ ķişi ol-
dem müslümān oldılar) 58a/12

ki (Far.): ki (bağlama edatı)

k. (Her ki bunda bu gün Ħaķ bildi
seni) 56b/3, (Her ki sentüñg
ĥükmiñe fermān ola) 56b/6

kim: ķişi kimse (zahir)

k. (Ol Muĥammed kim aya beñzer
yüzi) 55a/9, (Didiler kim
gösteriñ Muĥammed'i) 55b/1,
(Kim ol kim pułlara bāñıl diye)
55b/2, (Kim ol kim pułlara bāñıl
diye) 55b/2, (Ola kim ĥükümüne
fermān olalar) 55b/6, (Didiler
kim ne sözüñ var söylegil)
56a/7, (Çıķıcaķ elden geyigimiz
kim yiter) 56a/9, (Buña ayruķ
ķaçıcağaz kim yiter) 56a/9,
(Vāy aña kim ķuzulardan ayrıla)
57b/2, (Kim olasın ĥamu
odından emīn) 58b/2

kimse: ķişi, kimse

k.+ye (Yavuz oķdur uğramasun
kimseye) 57b/2

ķişi: ķişi, kimse

k. (Kardaş yavı kılanda kişi n'olur)
57a/1, (Kırk kişi ol-dem
müşlümân oldılar) 58a/12

k.+niñ (Kişiniñ kardaşı yüregi
yağıdur) 57a/2

k.+ye (Kardaş olur kişeye kütlu
tağ) 56b/13

k.+yile (Kırk kişiyile avlayuban
dutmışuz) 56a/3

ko-: bırakmak

k. (Ko bizi bu tağ içinde ölelim)
57b/13

körpe: körpe

k. (İrdi eydür iki körpe kuzu) 57b/5,
(Ey körpe iki kuzularum
bilüñüz) 57b/7

kur-: kurmak, düzenlemek

k.-uñ (Varuñ yolında tuzak kuruñ
didi) 58a/3

k.-uban (Geldiler tuzak kuruban
girdiler) 58a/4

kütlu: kutlu, uğurlu

k. (Kardaş olur kişeye kütlu tağ)
56b/13

kuvvet (Ar.): güç, kuvvet

k.+ile (Kuvvetile katı heybetlü
gelür) 55a/10

kuzu: kuzu

k. (İrdi eydür iki körpe kuzu) 57b/5

k.+lara (Girü gelem kuzulara
sütleyem) 56b/10

k.+lara (İrişeyim ol iki kuzulara)
57a/6

k.+lardan (Vāy anğa kim
kuzulardan ayrıla) 57b/2

k.+larum (Ey körpe iki kuzularum
bilüñüz) 57b/7

kuzucık: kuzucuk

k. (İki kuzucık toğurdum gizledim)
56b/9

kuzula-: kuzulamak, (hayvan için)
doğurmak

k.-dım (Geliben Mekke tağında
kuzuladım) 56b/9

L

ludf (Ar.): iyilik, lutuf

*l.+ından (Gağ çalap dil viridi
ludfindan aña) 56a/13*

M

mācerā (Ar.): baştan geçenler

m. (Eyderiken putlar anda mācerā)
55b/10

maḥāl (Ar.): mahalleler, yerler

m. (Kardaşın yavı kılanda maḥāl)
56b/12

maḥfil (Ar.): toplantı yeri, meclis

m.+e (Çün çezildi geldi geyik maḥfile) 56a/12

maḥrûm (Ar.): istediğini elde edemeyen, mahrum

m. (Evimize daḥı maḥrûm göndüre) 56a/2

māl (Ar.): varlık, servet, mal

m.+ı (Mālı mülki bağçesi hem bağıdur) 57a/2

ma'lûm (Ar.): bilinen, belli

m.+dur (Size ma'lûmdur daḥı ne olduğum) 58a/10

mecāl (Ar.): güç, kuvvet

m. (Kaçamadım bende yoğıdı mecāl) 56b/12

Mekke: y.a. Mekke

M. (Geliben Mekke tağında kuzuladım) 56b/9

mescid (Ar.): Namaz kılınan yer, cami

m. (Çünkü mescid kapusına irdiler) 55a/11

m.+e (Katrak mescide degin geldiler) 55a/11, (Girdiler mescide virdiler selām) 55a/13

m.+inde (Mescidinde bir gün ol dīn serveri) 55a/7

miḥrāb (Ar.): camide imamın duracağı girintili bölme

m.+ına (Oturdı söykenüp miḥrābına) 55a/8

Muṣṭafā (Ar.): Hz. Muhammed

M. (Ol ḥabību'l-lah Muḥammed Muṣṭafā) 55a/6, (Ben-daḥı göñüllüyem yā Muṣṭafā) 56b/7, (Çün işitti Muṣṭafā bu sözleri) 57a/7, (Muṣṭafā katında 'özürlanduğın) 58a/11

M.+dan (Muṣṭafā'dan ey şāḥib-i hüner) 55a/5

M.+nuñ (Muṣṭafā'nuñ andalığın bildiler) 55a/12, (Muṣṭafā'nuñ huzūrına geldiler) 56a/6

M.+ya (Vir şalavāt Muṣṭafā'ya ve'-selām) 58b/5

muḥtāc (Ar.): ihtiyacı olan, muhtaç

m. (du'āya muḥtāc olan) 54b/8

mu'cizāt (Ar.): mucizeler

m. (Başladum bir mu'cizāt uş gül gibi) 55a/4, (Mu'cizāt görüp müslimān olalar) 55b/6

Muḥammed (Ar.): Hz. Muhammed

M. (Ol ḥabību'l-lah Muḥammed Muṣṭafā) 55a/6, (Ol Muḥammed kim aya beñzer yüzi) 55a/9, (Bağdı gördi ol Muḥammed ey yara) 55b/10

M.+i (Didiler kim gösteriñ Muḥammed'i) 55b/1

müslimān (Ar.): müslüman

m. (Kırk kişi ol-dem müslümān oldılar) 58a/12

- m. eyle-: İslamiyeti kabul etmek
 m. (Nefsini eyle müslimān Şadre'ddīn) 58b/2
 m. ol-: İslamiyeti kabul etmek (Mu'cizāt görüp müslimān olalar) 55b/6
 mübārek (*Ar.*): bereketli, uğurlu
 m. (Yaşıla tıddı mübārek gözleri) 57a/7
 mülk (*Ar.*): mülk, ülke
 m.+i (Mālī mülki bağçesi hem bağıdur) 57a/2

N

- namāz (*Far.*): namaz
 n.+ın (Tañ namāzın kıldı ol göñül eri) 55a/7
 ne: ne; *krş. ni*
 n. (Geldi eydir ne dimek olur ya'nī) 56a/1, (Didiler kim ne sözün var söylegil) 56a/7, (Vir şalavāt ne didi eydem saña) 56a/13, (Bunlar eydür ana ne oldı cānuñ) 57b/8, (Ya ana ne geldi bu gün size) 57b/9, (Size ma'lümdur dağı ne olduğum) 58a/10, (Yağūd her ne-kim dilersiz kılasız) 57a/10
 n.+dir (Nedir dilekleri bir şoralım) 55b/5
 n.+durur (Resül eydür ne-durur dileğüñüz) 55b/7

n.+müz (Anlar eydir nemüz eksik şatalım) 57a/11

nefs (*Ar.*): nefis

n.+iñe (Nefsiñe uyup kılursañ 'işreti) 58b/3, (Nefsiñe cezā idenlerüñ yeri) 58b/4

n.+ini (Nefsini eyle müslimān Şadre'ddīn) 58b/2

n'eyle-: ne yapmak

n.-yeler (N'eyleyeler ol ıssız tağda bular) 57a/4

n.-yim (N'eyleyim ol iki yavrı dağı) 57a/3

n'it-: ne etmek, ne yapmak

n.-e (N'ite şorayım sizüñ hāliñüzü) 57b/5

n'ol-: ne olmak

n.+ur (Kardaş yavı kılanda kişi n'olur) 57a/1

O

od: od, ateş

o.+dan (Oddan āzād olısar yarın cānı) 56b/3

o.+ından (Kim olasın tamu odından emīn) 58b/2

oğ: ok

o.+dur (Yavuz oğdur uğramasun kimseye) 57b/2

oğu: okumak

- o.-yan (Okuyanı yazanı diñleyeni)
58b/6
- ol: o (işaret sıfatı)
- o. (Ol ḥabību'l-lah Muḥammed Muştafā) 55a/6, (Mescidinde bir gün ol dīn serveri) 55a/7, (Tañ namāzın kıldı ol gönül eri) 55a/7, (Ol Muḥammed kim aya beñzer yüzi) 55a/9, (Bağdı gördi ol Muḥammed ey yara) 55b/10, (Ol kāfiriñ begi işidicek anı) 56a/1, (Çezdiler ol geyigüñ ayağını) 56a/5, (N'eyleyim ol iki yavru dağı) 57a/3, (N'eyleyeler ol ıssız tağda bular) 57a/4, (İrişeyim ol iki kızulara) 57a/6, (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9, (Siziñ ele alıñız ol yaradan) 58a/1, (Ol kāfir begi adam viribidi) 58a/3, (Ol gicegi tuzğa tıtdılar) 58a/4, (Ol cühüdler gördi geldügin) 58a/11, (Rāzı oldı Resül ol-dem bildiler) 57a/13, (Geyigi ol-demde şalı virdiler) 57b/1, (Kırk kişi ol-dem müslümān oldılar) 58a/12
- ol : o (Teklik 3. şahıs zamiri)
- o. (Yarın ol dileyesi Ḥaḫ'dan bizi) 55a/9, (Kim ol kim puḫlara bāḫıl diye) 55b/2, (Her ol bunda seni Ḥaḫ bilmedi) 56b/4, (Yarın ol tamu dibinde ḫaynadı) 56b/4,
- (Ol-ki bizim dīne bāḫıldur didi) 55b/1
- aña: ona (Teklik 3. şahıs zamirinin yaklaşma hali)
- a. (Eydüñ aña bu sözi söylemesün) 55b/3, (Ḥaḫ çalap dil virdi luḫından aña) 56a/13, (Vāy aña kim kızulardan ayrıla) 57b/2
- anda: orada (Teklik 3. şahıs zamirinin bulunma hali)
- a. (Eyderiken putlar anda mācerā) 55b/10, (Bir geyik bağılu anda ata) 55b/11
- andın : ondan (Teklik 3. şahıs zamirinin uzaklaşma hali)
- a.+dın (Ḥaḫ çalabuñ getürüp adın dile) 56a/12
- anı: onu (Teklik 3. şahıs zamirinin yönelme hali)
- a. (Gördi resül anı kıldı 'ibreta) 55b/11, (Ol kāfiriñ begi işidicek anı) 56a/1, (Resül eydür hele çezin siz anı) 56a/4
- anlar : onlar (Çokluk 3. şahıs zamiri)
- a. (Anlar eydür gelüben oturmazuz) 55b/8, (Anlar eydir nemüz eksik şatalım) 57a/11
- anlara: onlara (Çokluk 3. şahıs zamirinin yaklaşma hali)
- a. (Ḥālımı ḫaber vireyim anlara) 57a/6

- ol-: olmak (yardımcı fiil)
- o. (Yā Resūl baña pāyendān ol bu-
gün) 57a/5, (Yüregüm derdine
dermān ol bu-gün) 57a/5
- o.-a (‘Aceb ola ger göresin cenneti)
58b/3, (Her ki senüñ hükmiñge
fermān ola) 56b/6, (Yedügi
zakḫum ola yeri caḥīm) 56b/5,
(Yeri cennet yoldaşı rıdvān ola)
56b/6, (Yüzi ḳara ola içdügi
ḥamīm) 56b/5
- o.-alar (Mu’cizāt görüp müslimān
olalar) 55b/6, (Ola kim
ḥükmüme fermān olalar) 55b/6,
(Ola kim ḥükmüme fermān
olalar) 55b/6
- o.-asın (Kim olasın ḫamu odından
emīn) 58b/2
- o.-ayın (Ya pāyendān olayın ḳıluñ
ḳabül) 57a/9
- o.-dı (Bunlar eydür ana ne oldı
cānuñ) 57b/8, (Didiler südüñ
bize oldı ḫarām) 57b/12, (Yerde
gökde işbu söz oldı ‘ayān)
56b/2, (Rāzı oldı Resūl ol-dem
bildiler) 57a/13
- o.-dılar (Ḳırḳ ḳişi ol-dem
müslümān oldılar) 58a/12
- o.-duğum (Size ma’lūmdur daḫı ne
olduğum) 58a/10
- o.-ısar (Oddan āzād olısar yarın
cānı) 56b/3
- o.-muş (İllā sel olmuş aḳar gözi
yaşı) 55b/12
- o.-sun (Hele bunda ḫatm olsun bu
kelām) 58b/5
- o.-up (Uşbu ḳavle rāzı olup üşdiler)
56a/11
- o.-ur (Geldi eydir ne dimek olur
ya’nī) 56a/1, (Ḳamulardan
yalımı alçaḳ olur) 57a/1,
(Ḳardaş olur ḳişeye ḳuḫlu ḫağ)
56b/13, (Uçmağ olur içi ḫoḫtolu
ḫūrī) 58b/4
- o.-urısa (Geyigimiz gelmez olurısa
ya’nī) 57a/12
- o.-ursañ (İllā pāyendān olursañ
dutalum) 57a/11
- orta: orta
- o.+ya (Geldi geyik ortaya Allah
deyü) 58a/9
- ot: ot
- o. (İrken ḫurmuşdum oḫ otlayam)
56b/10, (Dişleri bitmedi ot
otlayalar) 57a/4
- otla: otlamak, ot yemek
- o.-yam (İrken ḫurmuşdum oḫ
otlayam) 56b/10
- o.-yalar (Dişleri bitmedi ot
otlayalar) 57a/4
- otur- : oturmak
- o.-urdı (Oturdı söykenüp
miḫrābına) 55a/8

o.-ursun (Gelsün ilerü otursun
begiñiz) 55b/7

o.-mazuz (Anlar eydür gelüben
oturamazuz) 55b/8

Ö

öñ: ön, huzur

ö.+ inde (Resül öñinde ĩmāna
geldiler) 58a/12

‘ömer (Ar.): Hz. Ömer

‘ö. (‘Ömer eydür yā Resül ben
tırayım) 55b/4

öl-: ölmek

ö.-elim (K̄o bizi bu tağ içinde
ölelim) 57b/13

öldür-: öldürmek

ö.-dürüz (Bellü bil-kim öldürürüz
biz seni) 57a/12

ölüm: ölüm

ö. (Ölüm irsāl irgürür yürege tağ)
56b/13

öylelik: yarım günlük

ö. (Öylelik yola geyigi göndürdiler)
58b/1

‘özür lan-: mazeretini söylemek

‘ö.+duğın (Muştafā katında
‘özür landuğın) 58a/11

P

pāk (Far.): pak, temiz, saf

p.+i (Dĭn eri kendüsi hem pāk-i
şafā) 55a/6

pāyendān (Far.): 1. kefil

p. (Yā Resül baña pāyendān ol bu-
gün) 57a/5, (H̄ağ Resülını
pāyendān virmişem) 57b/10

2. rehin

p. (Ya pāyendān olayın k̄ıluñ kabül)
57a/9, (İllā pāyendān olursañ
dutalum) 57a/11,

pend (Far.): öğüt

p. (Va’z u pend ideridi aşhābına)
55a/8

peygamber (Far.): nebî, peygamber

p.+i (H̄ağ çalabuñ sevgülü
peygamberi) 56b/1

peygamberlġg: peygamberlik

p.+ım (Benim peygamberlġgım şerh
eylesün) 55b/13

p.+ın (Bize peygamberlġgım eyle
‘ayān) 55b/9, (Peygamberlġgım
bize şerh eylegil) 56a/7

puğ (Far. büt): 1. put

p.+lara (Kim ol kim puğlara bātıl
diye) 55b/2

2. puta tapan

p.+lar (Eyderiken putlar anda
mācerā) 55b/10

R

rahmet (Ar.): rahmet, acıma, esirgeme

r.+iñle (Raḥmetiñle yarlıgağıl ya ğanı) 58b/6

rāzı (Ar.): kabul eden

r. ol-: uygun bulmak, kabul etmek (Uşbu kavle rāzı olup üşdiler) 56a/11, (Rāzı oldı Resül ol-dem bildiler) 57a/13

Resül (Ar.): Allah'ın elçisi, Hz. Muhammed; *krş.* Resülü'llāh

R. ('Ömer eydür yā Resül ben turayım) 55b/4, (Resül eydür şabr idin bir görelim) 55b/5, (Resül eydür ne-durur dilegüñüz) 55b/7, (Gördi resül anı kıldı 'ibreta) 55b/11, (Resül eydür geyige söylesün) 55b/13, (Resül eydür hele çezin siz anı) 56a/4, (Resül eydür çezin sözüm dutuñ) 56a/10, (Yā Resül baña pāyendān ol bu-gün) 57a/5, (Resül eydür kāfir sözüm tutuñ) 57a/8, (Ger geyik gelmez ise dir ol Resül) 57a/9, (Rāzı oldı Resül ol-dem bildiler) 57a/13, (Resül öñinde ĩmāna geldiler) 58a/12

R.+e (Degiresin Resüle bizden selām) 57b/12

R.+ını (Hāḳ Resülını pāyendān virmişem) 57b/10

R.+inuñ (Hāḳ Resülnuñ katına yetürdi) 58a/8

R.+sın (Tañrı birdür resülsın bī-gümān) 56b/2

Resülü'llah (Ar.): Hz. Muhammed

R. (Gör ḫālını yā Resülü'llah deyü) 58a/9

rıdvān (Ar.): cennet

r. (Yeri cennet yoldaşı rıdvān ola) 56b/6

S

şal-: bırakmak, salmak

ş.-ı vir- (Geyigi ol-demde şalı virdiler) 57b/1

segirt-: sıçramak, atlamak

s. (İki gez segirdirse bir belek geçer) 56a/8

şabr (Ar.): sabır

ş. (Resül eydür şabr idinğ bir görelim) 55b/5

şaç-: saçmak

ş.-ar (Yaş yerine gözlerinden kan şaçar) 57b/4

Şadre'ddīn (Ar.): Sadreddin

Ş. (Nefsini eyle müslimān Şadre'ddīn) 58b/2

sāf (Ar. saff): sıra, saf

s. (Sāf dutuban karşı durdılar tamām) 55a/13

şafâ (Ar.): gönül şenliği, safa
 ş. (Dîn eri kendüsi hem pāk-i şafâ)
 55a/6

şāhib (Ar.): sahip; bir özelliği olan
 ş.+i (Muştafâ'dan ey şāhib-i
 hūner) 55a/5

şalavât (Ar.): Hz. Muhammed'e ve
 onun soyundan gelenlere saygı
 bildirmek için okunan dua
 ş. (Vir şalavât ne didi eydem saña)
 56a/13, (Vir şalavât Muştafâ'ya
 ve'-selām) 58b/5

saña: sana *bk.* sen

şat-: satmak
 ş.-alim (Anlar eydir nemüz eksik
 şatalım) 57a/11

ş.-uñ (Geyigi baña bağışlañ ya
 şatuñ) 57a/8

sel (Ar. sey): sel
 s. (İllâ sel olmuş aķar gözi yaşı)
 55b/12

selām (Ar.): selam
 s. (Degiresin Resüle bizden selām)
 57b/12

s. **vir-** : selamlamak (Girdiler
 mescide virdiler selām) 55a/13

sen: sen; *krş.* sin

saña (Vir şalavât ne didi eydem
 saña) 56a/13

senüñ (Her ki senüñ hükmiñe
 fermān ola) 56b/6, (Dilüñe
 gelmez-idi bu söz senüñ) 57b/8,
 (Her ki bunda bu gün Haķ bildi
 seni) 56b/3, (Her ol bunda seni
 Haķ bilmedi) 56b/4, (Bellü bil-
 kim öldürürüz biz seni) 57a/12

server (Far.): ulu, efendi
 s.+i (Mescidinde bir gün ol dīn
 serveri) 55a/7, (Dir budur iki
 cihānuñ serveri) 56b/1

sevgüli: sevgili
 s. (Haķ çalabuñ sevgüli
 peygamberi) 56b/1

sırr (Ar.): sır
 s.+ın (Eydür ey ālemüñ sırrın bilen)
 58a/6

siz: siz
 s. ('Ayıplamañ siz benüm geç
 geldüğüm) 58a/10, (Resül eydür
 hele çezin siz anı) 56a/4

size (Çokluk 2. şahıs zamirinin
 yaklaşma hali) (Size ma'lumdur
 dağı ne olduğum) 58a/10, (Ya
 ana ne geldi bu gün size) 57b/9

sizi (Çokluk 3. şahıs zamirinin
 yükleme hali) (Ķarnıñuz açdır
 sizi emzüreyim) 57b/6

siziñ (Çokluk 3. şahıs zamirinin ilgi
 hali) (Siziñ ele alıñız ol yaradan)
 58a/1

sizüñ (Çokluk 3. şahıs zamirinin yükleme hali) (N'ite şorayım sizüñ hâliñüzi) 57b/5

şor-: sormak

ş.-alım (Nedir dilekleri bir şoralım) 55b/5

ş.-ayım (N'ite şorayım sizüñ hâliñüzi) 57b/5

söyken-: dayanmak, yaslanmak

s.-üp (Oturdu söykenüp mihrâbına) 55a/8

söyle-: söylemek

s.-gil (Didiler kim ne sözün var söylegil) 56a/7

s.-mesün (Eydüñ aña bu sözi söylemesün) 55b/3

s.-r (Söyler ise bu arada durmasun) 55b/3

s.-sün (Resül eydür geyige söylesün) 55b/13

söz: söz

s. (Dilüñe gelmez-idi bu söz senüñ) 57b/8

s. (Yerde gökde işbu söz oldı 'ayān) 56b/2

s.+e (Yine başladum söze Allah diyü) 55a/3

s.+i (Didüğüñ yogıdı bu sözi bize) 57b/9, (Eydüñ aña bu sözi söylemesün) 55b/3, (Uşbu sözi deyüben döndi girü) 58a/2,

(Uşbu sözi duyuban ağlaşdılar) 57b/11

s.+leri (Çün işitti Muştafā bu sözleri) 57a/7

s.+üm (Resül eydür çezin sözüm dutuñ) 56a/10, (Resül eydür kâfir sözüm tutuñ) 57a/8

s.+ün (Didiler kim ne sözün var söylegil) 56a/7

s.+üñ (Ger yogısa sözüñ içinde yalan) 55b/9

süt: süt

s.+üñ (südüñ) (Didiler südüñ bize oldı ğarām) 57b/12

sütle-: süt vermek, emzirmek

s.-yem (Girü gelem kızulara sütleyem) 56b/10

Ş

şimdi: şimdi

ş. (Şimdi irdi baña bir elem dahı) 57a/3

şimden-girü: bundan sonra

ş. (Şimden-girü anasız kaldıñuz) 57b/7

uşbu: işte bu, bu

u. (Uşbu kavle rāzı olup üşdiler) 56a/11, (Uşbu sözi duyuban ağlaşdılar) 57b/11, (Uşbu sözi deyüben döndi girü) 58a/2

şerh (Ar.): açıklama

ş. eyle- (Benim peygamberliğim şerh eylesün) 55b/13, (Şerh ideyim tapuña bülbül gibi) 55a/4, (Peygamberliğim bize şerh eylegil) 56a/7

T

ta'ālā (Ar.): yüce olsun

T. (Hak Ta'ālā Cebra'ile buyurur) 58a/7

tağ: dağ

t. (Kardaş olur kişiye kuşlu tağ) 56b/13, (Ölüm irsâl irgürür yürege tağ) 56b/13, (Yel gibi geçer-idi tağ taşı) 57b/3, (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4, (Ko bizi bu tağ içinde ölelim) 57b/13

t.+da (N'eyleyeler ol ıssız tağda bular) 57a/4

t.+ında (Geliben Mekke tağında kuzuladım) 56b/9

țamu: cehennem

t. (Yarın ol țamu dibinde kaynadı) 56b/4

t. (Kim olasın țamu odından emîn) 58b/2

tañ: şafak vakti

t. namazı: sabah namazı (Tañ namazın kıldı ol gönül eri) 55a/7

Tañrı: Tanrı

T. (Tañrı birdür resûlsın bî-gümân) 56b/2, (Diñle imdi Tañrı hükmin gel berü) 58a/2

țapu: huzur, nezd, kat

t.+ ña (Şerh ideyim tapuña bülbül gibi) 55a/4

taşma: tasma

t.+yıla (Taşmayıla bağı ayağı başı) 55b/12

taş: taş

t. (Tağ taş dere depe dimez geçer) 57b/4

t.+ı (Yel gibi geçer-idi tağ taşı) 57b/3

tiz (Far. tîz): çabuk, tez

t. (Eyitdi tiz iriş geyigi getürdi) 58a/8

toğur-: doğurmak

t.-dum (İki kuzucık toğurdum gizledim) 56b/9

tol-: dolmak

t.-dı (Yaşıla taldı mübarek gözleri) 57a/7

tolu: dolu

toptolu: dopdolu (Uçmağ olur içi toptolu hürî) 58b/4

țur-: ayağa kalkmak, karşı koymak

t.+mıșdum (İrken țurmuşdum oț otlayam) 56b/10

ṭ.-ayım ('Ömer eydür yā Resül ben ṭurayım) 55b/4

ṭ.-mazuz (Daḥı bir dem karşıñuzda ṭurmazuz) 55b/8

ṭurra (tura): kılıç

ṭ.+mıla (Ṭurramıla cümlesini kırayım) 55b/4

ṭut-: tutmak, yakalamak; *krş.* dut-

ṭ.-dılar (Ol gicegi ṭuzağa ṭutdılar) 58a/4

ṭ.-uñ (Geyigüñüz kaçā beni ṭutuñ) 56a/10, (Resül eydür kāfir sözüñ ṭutuñ) 57a/8

ṭutul-: yakalanmak, tutulmak

ṭ.-mışam (Geyik eydür kāfire ṭutulmışam) 57b/10

ṭuzak: tuzak

ṭ. (Varuñ yolında ṭuzak ḳuruñ didi) 58a/3, (Geldiler ṭuzak ḳuruban gitdiler) 58a/4

ṭ. (ṭuzag içre) (Ḳaldı geyik ṭuzag içre ağlayu) 58a/5, (Ḳaldı geyik ṭuzag içre çağırur) 58a/7

ṭ.+a (ṭuzaga) (Ol gicegi ṭuzaga ṭutdılar) 58a/4

U

u: ve

u. (Va'z u pend ideridi aşḥābına) 55a/8

uçmak: cennet

u. (Uçmag olur içi toptolu ḥūrī) 58b/4

uğra-: tesadüf etmek, rastlamak

u.-masun (Yavuz oğdur uğramasun kimseye) 57b/2

uş: işte

u. (Başladum bir mu'cizāt uş gül gibi) 55a/4

uy-: uymak

u.-up (Nefsine uyup kılursañ 'işreti) 58b/3

Ü

üş-: toplanmak

ü.-diler (Uşbu ḳavle rāzı olup üşdiler) 56a/11

V

var: var

v. (Didiler kim ne sözüñ var söylegil) 56a/7

var-: gitmek, ulaşmak

v.-uñ (Varuñ yolında ṭuzak ḳuruñ didi) 58a/3

vāy (Far.): yazık, vay

v. (Vāy aña kim ḳuzulardan ayrıla) 57b/2

va'z (Ar.): vaaz, dinî öğüt

v. (Va'z u pend ideridi aşhâbına)
55a/8

vir-: vermek

v. (*Vir şalavât Muşşafâ'ya ve'-selâm*) 58b/5, (*Vir şalavât ne didi eydem saña*) 56a/13

v.-di (Hâk çalap dil virdi luţfından aña) 56a/13

v.-diler (Girdiler mescide virdiler selâm) 55a/13, (Geyigi ol-demde şalı virdiler) 57b/1

v.-elüm (Hâkka boyun virelüm bel bağlayalum) 57b/13

v.-eyim (Hâlimı haber vireyim anlara) 57a/6

v.-mişem (Hâk Resûlını pâyendân virmişem) 57b/10

v.-i bi-: göndermek (Ol kâfir begi adam viribidi) 58a/3

Y

ya (Far.): ya, veya, yahut

y. (Geyigi baña bağışlañ ya şatuñ) 57a/8, (Ya pâyendân olayın kıluñ kabül) 57a/9, (Ya ana ne geldi bu gün size) 57b/9, (Raĥmetiñle yarlığağıl ya ğanî) 58b/6

yâ (Ar.): ey, hey

y. ('Ömer eydür yâ Resûl ben tırayım) 55b/4, (Ben-dahı gönüllüyem yâ Muşşafâ) 56b/7,

(Yâ Resûl baña pâyendân ol bugün) 57a/5, (Gör hâlimı yâ Resûlu'llah deyü) 58a/9

yaban: ıssız yer

y.+da (Bir gice dahı yabanda yatmışuz) 56a/3

yağ: yağ

y.+ıdur (Kişiniñ ħardaşı yüregi yağıdur) 57a/2

yaĥûd (Far.): yahut, veya

y. (Yaĥûd her ne-kim dilersiz kılasız) 57a/10

yalım:derece, mertebe

y.+ı alçak: itibarı düşük (Ķamulardan yalımı alçak olur) 57a/1

yalan: gerçek ve doğru olmayan, yalan

y. (Ger yogısa sözüñ içinde yalan) 55b/9

yalaş-: yalamak, birlikte yalamak

y.-dılar (Anaları boynunu yalaşdılar) 57b/11

yan: taraf, yan

y.+ım (Çevre alup dört yanım bağladılar) 56b/11

ya'nî (Ar.): yani

y. (Geyigimiz gelmez olurısa ya'nî) 57a/12 y. (Geldi eydir ne dimek olur ya'nî) 56a/1

yar(*Far. y*): arkadaş, dost

y.+a (Bağdı gördi ol Muhammed ey yara) 55b/10

yaradan: yaratan, Tanrı

y. (Siziñ ele alñız ol yaradan) 58a/1

yarat-: yaratmak

y.-an (yaradan): *bk. yaradan*

y.-anı (*yaradanı*) (*Disün yiri gögi yaradanı*) 56a/4

yarın: gelecek gün, yarın

y. (Yarın ol dileyesi Hâk'dan bizi) 55a/9, (Oddan âzâd olısar yarın cānı) 56b/3, (Yarın ol şamu dibinde kaynadı) 56b/4

yarlığa-: suç bağışlamak, affetmek

y.-ğıl (Rağmetiñle yarlığağıl ya ğanı) 58b/6

yaş: yaş, gözyaşı

y. (Yaş yerine gözlerinden kan saçar) 57b/4

y.+ı (İllâ sel olmuş aqar gözi yaşı) 55b/12, (Aqar-ıdı geyigin gözi yaşı) 57b/3

y.+ıla (Yaşıla şoldı mübârek gözleri) 57a/7

yat-: yatmak

y.-mışuz (Bir gice dağı yabanda yatmışuz) 56a/3

yavı: kayıp, boş

y. **kıl-**: kaybetmek, yitirmek (İsteridim qardaşım yavı kılip) 56b/8, (Qardaşım yavı kılanda mağâl) 56b/12, (Qardaş yavı kılanda kişi n'olur) 57a/1

yavrı: yavru

y. (N'eyleyim ol iki yavrı dağı) 57a/3

yavuz: keskin, sert

y. (Yavuz oğdur uğramasun kimseye) 57b/2

yaz-: yazmak

y.-anı (Oğyanı yazanı diñleyeni) 58b/6

ye-: yemek; *krş. yi-*

y.+dügi (Yedügi zaqqum ola yeri cağım) 56b/5

yel: rüzgâr

y.(Yel gibi geqer-idi tağ taşı) 57b/3

yer: yer, yeryüzü; *krş. yir*

y.+de (Yerde gökde işbu söz oldı 'ayân) 56b/2

y.+den (Bağlu yerden geyicegi aldılar) 56a/6

y.+ti (Yedügi zaqqum ola yeri cağım) 56b/5, (Yeri cennet yoldaşı rıdvân ola) 56b/6, (Nefsine cezâ idenlerüñ yeri) 58b/4

y.+ine (Yaş yerine gözlerinden kan saçar) 57b/4

yetür-: yetişmek, ulaşmak; *krş.* **yit-**
y.-di (Hâk Resûlünüñ katına
yetürdi) 58a/8

yetmiş: sayı sözü, yetmiş
y. (Yetmiş evidi bular kavmıla)
58a/13

yine: yine
y. (Yine başladum söze Allah diyü)
55a/3

yir: yer, yeryüzü; *krş.* **yer**
y.+i (Disün yiri gögi yaradanı)
56a/4

yit-: yetişmek, ulaşmak; *krş.* **yet-**
y.+er (Çıkıcağ elden geyigimiz kim
yiter) 56a/9, (Buña ayruğ
kaçıcağaz kim yiter) 56a/9

yok: mevcut değil, yok
y.+ıdı (yoğıdı) (Kaçamadım bende
yoğıdı mecâl) 56b/12, (Didügüñ
yoğıdı bu sözi bize) 57b/9

yoğısa: yoksa (Ger yoğısa sözüñ
içinde yalan) 55b/9

yol: yol
y.+a (Çıkdı geyik derdile girdi
yola) 57b/1, (Öylelik yola geyigi
göndürdiler) 58b/1

y.+ında (Varuñ yolında tuzağ kuruñ
didi) 58a/3

yoldaş: yoldaş, arkadaş
y.+daşı (Yeri cennet yoldaşı rıdvân
ola) 56b/6

yürek: kalp, yürek, gönül
y.+i (yüregi) (Kişiniñ karadaşı
yüregi yağıdur) 57a/2

y.+e (yürece) (Ölüm irsâl ırgürür
yürece tağ) 56b/13

y.+üm (yüregüm) (Yüregüm
derdine dermân ol bu-gün) 57a/5

yüz: yüz
y.+üñüz (Geliñüz ahır yüzüñüz
göreyim) 57b/6

y.+i (Ol Muhammed kim aya
beñzer yüzi) 55a/9, (Yüzi kara
ola içdügi hamîm) 56b/5

Z

zağğum (*Ar.*): zakkum ağacı,
cehennemlik olanların yiyeceği

z. (Yedügi zağğum ola yeri cağîm)
56b/5

KAYNAKLAR

ÇELEBİOĞLU, Amil, **Türk Edebiyatında Mesnevi (XV. yy.'a kadar)**, Kitabevi, İstanbul 1999, s.81-82

AYTAŞ, Gıyasettin, *Türk Kültür ve Edebiyatında Geyik Motifi ve "Haza Destan-ı Geyik"*
<http://www.hbektas.gazi.edu.tr/12Aytas.htm>

Tarama Sözlüğü, c. I-VII, TDK, Ankara 1963-1974

Derleme Sözlüğü, I-XI, Ankara 1953-1979

KAŞGARLI Mahmut, **Divânu Lûgati't-Türk Dizini**, Haz.:Besim Atalay, TDK, Ankara 1943

REDHAUSE, Sir James W., **Redhause A Turkish and English Lexsicon**, Çağrı Yay. İstanbul 1978

Steingass, Ph. D. F. **Persian- English Dictionary**, Londra 1947